

Sårbehandling och förslag på förband med fokus för primärvård

Detta dokument utgör rekommendationer och finns på www.rvn.se/mittlakemedel under Behandlingsområden/Hud/Bensår, under rubriken *Läs mer*.

De läkemedel som kan förskrivas på recept nedan återfinns också i [Mitt Läkemedel](#), under Sjuksköterskors förskrivningsrätt, kapitel Hud samt Sårbehandling.

Arteriella sår och diabetessår är undantagna från nedanstående generella rekommendationer.

	Produkter
Ren rutin Används om inget annat ordinerats av läkare. Låt ljummet kranvatten rinna 1–2 minuter före användning, tvätta med tvål och vatten.	Skumtvättlappar blå Parfymfri tvål/olja
Steril rutin Används vid operationssår, när patienten är infektiöskänslig samt när sår står i förbindelse med led eller annan steril kroppsdel. Såren tvättas med Natriumklorid 9 mg/ml.	Sterila kompresser Natriumklorid 9 mg/ml
Hudskydd Används för att skydda sårkanter.	Cavilon Secura TENA-barriärkräm Silikonsalva, t.ex. Aldanex
Ytanestesi Till smärtande sår inför omläggning. Xylocain gel 2 % bedövar bättre än salva dito på 5 %. <i>(Xylocain gel 2 % finns endast i förpackning 10x30 g i FASS)</i>	Xylocain gel 2 % <i>(kan förskrivas på recept)</i> Xylocain salva 5 % <i>(kan förskrivas på recept)</i>
Rena sår Lämpliga förband är så kallade polyuretanförband t.ex. Allevyn eller Mepilex. Till fingrar och tår kan Mepilex Lite vara lämpligt.	Allevyn Aquacel foam Mepilex Mepilex Lite Mepilex Border
Brännskador Tvätta med ljummet vatten. Mepilex Transfer alternativt Hydrosorb är lämpliga förband.	Mepilex Transfer Hydrosorb Mepitel One
Skrapsår Vid smutsiga skrapsår är det skonsamt att rengöra med Debrisoft.	Debrisoft
Lättblödande hudavskrap, skör och äldre hud Täck med Mepilex och fäst med linda, alternativt använd Mepilex Border, utifrån vad som bedöms lämpligast med tanke på lokalisering och omgivande hud.	Mepilex Mepilex Border Mepilex Transfer Mepitel One

	Produkter
Vätskande sår Vid behov används omslag med Kaliumpermanganat APL 0,1 % i 10–15 min i samband med omläggning, vanligen 1–3 tre omläggningar, tills såret inte längre vätskar. Omläggning med ett polyuretanförband t.ex. Allevyn el. Mepilex. Alternativ kan ett superabsorberande förband läggas direkt på såret t.ex. Drymax, Mextra eller Curea Clean.	Kaliumpermanganat APL, kutan lösning 0,1 %, 50 ml (<i>kan förskrivas på recept</i>) Allevyn Aquacel Foam Mepilex-XT Mextra DryMax Curea Clean (ej sterilt) Vliwasorb-Pro
Orena sår med gult sekret Steg 1: Mekanisk rengöring med Prontosan lösning på en mjuk kompress alt. Debrisoft. Steg 2. Suprasorb-P + PHMB alternativt Polymem Wic samt ett skyddande förband eller Polymem (rutiga sidan utåt).	Prontosan lösning Debrisoft AMD-förband t.ex. Suprasorb-P + PHMB Polymem Wic Polymem
Infekterade sår <u>Till bensår:</u> Vid bensår ska hela benet tvättas, inte bara sårområdet. Kaliumpermanganat APL 0,1 % penslas på infekterade områden i samband med omläggning, vanligen 1–3 omläggningar, se bilaga 1 för spädning. Lösningen ska inte sköljas bort. Lämpligt förband är sedan Polymem Wic alt. Sorbact. <u>Övriga infekterade sår t.ex. böld (inte bensår):</u> Alsolomslag: Alsolsprit alt. Alsollösning (om Alsolsprit svider) indränkt i en kompress, fixeras med hudvänlig häfta eller linda så kompressen hålls fuktig. Iodosorb kan vara ett alternativ till alsolomslag. <u>Övriga infekterade sår t.ex. infekterat skrubbsår (inte bensår):</u> Alsolspritomslag (alt. omslag med alsollösning) i 10–15 min innan omläggning. Skydda sårkanterna med barriärkräm. Alternativ till alsolspritomslaget är omläggning med Iodosorb samt sårkantsskydd.	Kaliumpermanganat APL, kutan lösning 0,1 %, 50 ml (<i>kan förskrivas på recept</i>) Polymem Wic Sorbact AMD-förband t.ex. Suprasorb-P + PHMB Alsolsprit / Alsollösning Iodosorb, kräm alt. kompress Hyiodine-gel
Sår infekterade med bakterien Pseudomonas aeruginosa Steg 1: Ättiksyreomslag lösning 0,5 % (= 5 mg/ml) i 20 minuter innan omläggning. Steg 2: Iodosorb salva eller kompress, Sorbact eller AMD-förband. <i>Obs: Vid överkänslighet mot jod, eller störd thyroideafunktion, välj annat förband än Iodosorb.</i> Alternativ: Kaliumpermanganat som omslag, se bilaga 1.	Ättiksyra APL, kutan lösning 5 mg/ml, 250 ml (<i>kan förskrivas på recept</i>) Iodosorb Sorbact AMD-förband t.ex. Suprasorb-P + PHMB Kaliumpermanganat APL, kutan lösning 0,1 %, 50 ml (<i>kan förskrivas på recept</i>)
Sår med nekroser Mekanisk rengöring med Prontosan lösning på en mjuk kompress alt. Debrisoft. Viktigt att avlasta berört område. Vid behov kan Polymem/ Polymem Wic användas på mjuka nekroser som börjat släppa i kanterna, kan också fuktas om såret är för torrt.	Prontosan sårgel Debrisoft Polymem Polymem Wic

Framtaget av Gun Höglin, sjuksköterska Sårcentrum, Länssjukhuset Sundsvall-Härnösand. Senast reviderat 2023 av Eva Engblom, sjuksköterska Sårcentrum, Sundsvalls sjukhus. Granskat av Malin Strandin, distriktssköterska; Sidsjö vårdcentral. Sammanställt av Anna Smedlund Eriksson, informationssköterska, Läkemedelsenheten, Region Västernorrland.

Bilaga 1 - Kaliumpermanganat 3% spädning

Till bad 1-2 ml/liter vatten (ger 0,003-0,006%)

Till omslag 1-2 ml/dl vatten (ger 0,03-0,06%)

Till pensling 1-2 ml/10 ml vatten (ger 0,3-0,6%)

Egenskaper

Kaliumpermanganatlösning har desinficerande, uttorkande och adstringerande effekt. I högre koncentrationer är lösningen etsande. För säkerställd desinficerande effekt (grampositiva och gramnegativa bakterier) krävs en koncentration av minst 0,1%. Svagare lösning har främst en uttorkande effekt.

Användning

Vid vätskande hand-, fot- och underbenseksem samt infekterade bensår, fissurer och intertrigo. Behandlingstid förslagsvis 15-20 min.

Biverkningar

Risk för alltför kraftig uttorkning, framför allt i högre koncentrationer.

OBS!

Kan brunfärga hud, hår och kläder. Kan missfärga badkar. Fläckar på hud och kläder kan blekas med citronsaft eller oxalsyralösning. Badkar kan rengöras med citronsyra eller oxalsyra. Naglar kan eventuellt smörjas med vaselin innan bad för att minska brunfärgningen.